

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-1-38 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 13-39/493-216
Karar Tarihi : 20.06.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Kenan TÜRK (İkinci Başkan)
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER : Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Mehmet Selim ÜNAL, Tuğçe KOYUNCU

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcisi Aydın ÖZTUNALI
Turan Güneş Bulvarı No: 63/1 Yıldız, Çankaya/Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ikram kesimine yönelik cam ev eşyasının dağıtımı için hazırlanan "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına en son 13.5.2013 tarihinde giren yazıyla tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 14.6.2013 tarih ve 2013-1-38/MM sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, pazar payı eşiğinin aşılması nedeniyle anılan sözleşmenin grup muafiyetinden yararlanılamayacağı, ancak bahse konu pazarın özellikleri bakımından 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınabileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) İlgili başvuruda Paşabahçe Cam San. ve Tic. A.Ş. (Paşabahçe)'nin Homatex Turizm ve Otel Malz. Ltd. Şti. (Homatex) ile imzaladığı ikram kesimine yönelik cam ev eşyasının dağıtımını konu alan "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"ne muafiyet talep edilmiştir. Daha öncesinde, Rekabet Kurulu'nun 2.9.2010 tarih ve 10-57/1151-436 sayılı kararı ile Paşabahçe ikram kesimi yetkili satıcılarına, %40 pazar payının aşılması sebebiyle 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde grup muafiyetinden yararlanamadığına, bununla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi uyarınca söz konusu sözleşmelere 3 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.
- (5) Bildirim formunda yer alan bilgilere göre "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin konusunu; Paşabahçe'nin üretimini gerçekleştirdiği soda camından üretilen "Paşabahçe Service Line", kristal camdan mamul "f&d", el imalatı üretim olan "Denizli" markalı ikram kesimine yönelik cam ürünler ile ithalat yoluyla temin ettiği porselen ürünlerin esas itibarıyla HO-RE-CA (Hotel-Restoran-Catering) sektörüne dağıtımı oluşturmaktadır.

G.1. İlgili Pazar

- (6) Rekabet Kurulu'nun Paşabahçe ikram kesimi yetkili satıcıları ile yapmış olduğu sözleşmelere 3 yıl süre ile bireysel muafiyet tanıdığı 2.9.2010 tarih ve 10-57/1151-436 sayılı kararında ilgili ürün pazarı "cam ev eşyası pazarı" ve "porselen ev/sofra eşyası pazarı" olarak belirlenmiştir. Paşabahçe ürünlerinin yapısal özellikleri açısından, ev kesimi ve ikram kesimi arasında belirgin farklılıklar bulunmayıp, her iki kesimde de

kullanıcıya cam ev eşyası ve porselen ev/sofra eşyası sunulmaktadır. Ürünlerin dağıtım sistemine bakıldığında ise, birim tedarik miktarlarının ev kesiminde ikram kesimine göre daha düşük, dağıtım sıklığının ise ev kesiminde daha yüksek olması haricinde her iki kesime yönelik yapılan dağıtımda belirgin bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, önceki Kurul kararına paralel olarak ilgili ürün pazarları “cam ev eşyası pazarı” ve “porselen ev/sofra eşyası pazarı” olarak belirlenmiştir.

- (7) Sözleşme konusu ürünler bakımından satış, dağıtım ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin şartların bölgesel bir farklılık göstermediği göz önüne alınarak, ilgili coğrafi pazar ise “Türkiye” ile sınırlandırılmıştır.

G.2. Paşabahçe'nin Dağıtım Sistemi

- (8) Paşabahçe cam ev eşyası ve porselen ev/sofra eşyası ürünleri üç başlık altında toplanan gruplar tarafından tüketilmekte ve/veya kullanılmaktadır. Bunlardan ev kesimi, hane kullanımı için bireylerin yaptıkları satın almaları; “ikram kesimi” otel, motel, restoran, café ve benzeri yerlerin kullanımını; endüstriyel kesim ise alıcıların ürünleri bir yan ya da ara mal olarak talep ettikleri durumları kapsamaktadır. Paşabahçe'nin dağıtım sistemi de bu birbirinden farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yapılandırılmıştır.

G.3. Bildirime Konu Sözleşmenin Niteliği

- (9) Bildirime konu “Yetkili Satıcılık Sözleşmesi” (Sözleşme), Paşabahçe ile Homatex arasında imzalanmıştır. Paşabahçe, dosya konusu yetkili satıcılık sözleşmesini 16 yetkili satıcı ile daha imzalamayı planladığını beyan etmiştir.
- (10) Yukarıda da belirtildiği üzere, kendi satın alma politikaları gereği ikram kesimi ürünlerini doğrudan Paşabahçe'den tedarik eden bazı büyük satış noktaları haricinde, ikram kesimi müşterilerinin ihtiyaçları, çoğunlukla bu ürün stoklarını elinde bulunduran ikram kesimi yetkili satıcıları tarafından karşılanacaktır. Bildirime konu Sözleşme ile, sağlayıcı konumundaki Paşabahçe ile dağıtım zincirinin daha alt seviyesinde faaliyet gösteren ve Paşabahçe'den tedarik ettiği ürünlerin otel, tatil köyü gibi konaklama tesisleri ile yeme içme tesislerine yeniden satışını yapacak yetkili satıcılar arasındaki tedarik ilişkisinin esasları düzenlenmekte olup; bu itibarla söz konusu anlaşmalar 2002/2 sayılı “Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (2002/2 sayılı Tebliğ) 2. maddesi bağlamında birer “dikey anlaşma” niteliğindedir.

G.4. Değerlendirme

G.4.1. Bildirime Konu Sözleşmenin 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (11) Bildirime konu Sözleşme'nin “Paşabahçe'ye ayrılan münhasır müşteri grubu” başlıklı 3.1. maddesi uyarınca birden fazla ilde faaliyet gösteren süpermarketler, hipermarketler ve yapı marketler ile katlı ve ihtisas mağazaları, ulusal bazda promosyona yönelik alıcılar münhasıran Paşabahçe'nin müşteri grubunu oluşturacaktır. Ayrıca Sözleşme'nin tarafı olan yetkili satıcı, Paşabahçe'nin söz konusu münhasır müşteri grubuna aktif satış faaliyetinde bulunmayacaktır. Aynı maddenin devamında, yetkili satıcının ev kesimi toptan satış kanalı yetkili satıcılarına ait münhasır bölge/müşteri grubuna aktif satış faaliyetinde bulunamayacağı ve ev kesimi toptan satış kanalı yetkili satıcılarının münhasır bölge/müşteri grubu listesinin Paşabahçe tarafından Sözleşme kapsamındaki yetkili satıcılara gönderileceği hüküm altına alınmıştır.
- (12) Öte yandan, Sözleşme'nin “Rekabet Yasağı” başlıklı 4.1. maddesi uyarınca yetkili satıcı; cam ev eşyası ürünlerini sadece Paşabahçe'den ya da Paşabahçe'nin göstereceği yerden temin edecek, bu ürünlerle rakip olan ürünleri üretmeyecek, ürettirmeyecek,

satmayacak, satış-pazarlama-tanıtım faaliyetlerini yapmayacak, depo ve teşhir salonlarında bulundurmayacaktır.

- (13) Sözleşme’de Paşabahçe’nin ikram kesimine yönelik dağıtım sisteminde bölge ve/veya müşteri münhasırlığı bulunmadığı görülmektedir. Ancak yukarıda yer verilen Sözleşme maddeleriyle yetkili satıcılara getirilen, Paşabahçe’nin münhasır müşteri grubuna satış yapmamaya, cam ev eşyası ürünlerini sadece Paşabahçe’den ya da göstereceği yerden temin etmeye ve bu ürünlere rakip ürünleri üretmemeye, ürettirmemeye, satmamaya yönelik kısıtlamaların 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında olduğu anlaşılmıştır.

G.4.2. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

- (14) Bilindiği üzere, 2007/2 sayılı Tebliğ ile 2002/2 sayılı Tebliğ’de değişikliğe gidilmiş ve 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten ilgili ürün pazarındaki pazar payları %40’ı aşmayan teşebbüslerin yararlanabileceği hükmü eklenmiştir. Bu çerçevede 2002/2 sayılı Tebliğ’e getirilen pazar payı eşiğinin aşılmadığı durumlarda, dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde grup muafiyetinden yararlanabilmeleri için Kurul’un bir karar tesis etmesine gerek bulunmamakta, bu tür anlaşmalar 2002/2 sayılı Tebliğ’deki koşulları taşıyor ise, herhangi bir bildirim gerektirmeksizin otomatik olarak grup muafiyetinden yararlanmaktadır.
- (15) Rekabet Kurulunun 2.9.2010 tarih ve 10-57/1151-436 sayılı kararında porselen ev/sofra eşyası pazarında Paşabahçe’nin pazar payının yaklaşık olarak (.....) olduğu belirtilmiştir. Sözleşme’ye konu ürünlerin içinde yer aldığı pazarlardan biri olan porselen ev/sofra eşyası ürünlerine ilişkin herhangi bir rekabeti kısıtlayıcı hüküm bulunmadığı da anlaşılmıştır.
- (16) Diğer yandan cam ev eşyası pazarında Paşabahçe’nin pazar payı 2012 yılı için ciro bazında %(.....), adet bazında ise %(.....) seviyesindedir. Paşabahçe’nin ilgili ürün pazarında sahip olduğu pazar payının 2002/2 sayılı Tebliğ’in kapsam maddesinde yer verilen %40’lık eşiğin üzerinde olması nedeniyle, Sözleşme’nin 2002/2 sayılı Tebliğ’in sağladığı muafiyetten yararlanma olanağı bulunmayıp, bireysel muafiyet değerlendirmesine tabi tutulması gerekmektedir.
- (17) 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında olan bir sözleşmenin bu madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulabilmesi için 5. maddede sayılan dört koşulun tamamını karşılaması gerekmektedir. Aşağıda cam ev eşyası pazarı bakımından Sözleşme’nin bu koşulları sağlayıp sağlamadığı değerlendirilmiştir.

G.4.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

G.4.3.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (18) İlgili Sözleşme incelendiğinde, yetkili satıcılık sistemiyle birlikte söz konusu toptancıların Paşabahçe’nin ikram kesimi ürünlerinin stoklanması ve dağıtımına daha etkin şekilde odaklanacakları söylenebilecektir. Söz konusu sistemle yetkili satıcıların vitrin, tabela, araç giydirmesi, personel eğitimi gibi alanlara yatırım yapma güdülerini artırılarak, yetkili satıcılar arasında belli bir standardın sağlanması, hizmet kalitesinin artırılması böylelikle satış sürecinin optimize edilmesi beklenmektedir. Paşabahçe açısından ise üretimden lojistiğe kadar pek çok fonksiyonda iyileştirmeler sağlanabilecektir. Tüketici taleplerinin daha iyi okunması, etkin dağıtım kanalı ile özellikle yeni ürünlerin uç noktalara daha hızlı biçimde ulaştırılması, lojistik ve stok maliyetlerinin azaltılması, üretim planlamasında optimizasyon ve pazarlama faaliyetlerinde etkinlik artışı bu çerçevede ortaya çıkması umulan faydalardır. Dolayısıyla bildirim konu sözleşmeyle 4054 sayılı Kanun’un 5 maddesinin (a) bendindeki koşulun sağlandığı anlaşılmıştır.

G.4.3.2. Tüketicinin Yarar Sağlaması

- (19) Oluşturulacak yetkili satıcılık sisteminin faaliyete geçmesiyle birlikte yetkili satıcıların daha geniş bir portföy ile müşterilerine hizmet sunması sağlanabilecek, söz konusu etkinlik artışı da tüketicilere fayda olarak yansımaktır. Paşabahçe bildirimine konu Sözleşme ile tüketicilere sağlayacağı en önemli faydanın, tüketicilerin talep ettikleri ürünleri daha kolay bulabilme ve yeni ürünlere pazara sunulur sunulmaz erişebilme olanağına kavuşmaları olacağını belirtmiştir.
- (20) Sözleşmeyle üretim planlamasının daha iyi yapılabilmesinden, lojistik ve stok yönetiminde etkinliğin artmasından ve dağıtımın rasyonelleşmesinden beklenen hem sağlayıcı hem de toptan dağıtım seviyesindeki maliyet tasarruflarının markalar arası ve marka içi rekabetin düzeyine de bağlı olarak tüketiciye yansımaları beklenmektedir. Öte yandan ciroya dayalı prim sistemiyle yetkili satıcıların perakende satış noktalarına uygulayacakları fiyatların düşmesi, bu düşük fiyatların ise perakende satış noktaları üzerinden tüketiciye yansımaları umulmaktadır.
- (21) Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde bildirimine konu sözleşmeyle 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (b) bendindeki koşulun sağlandığı düşüncesi hasıl olmuştur.

G.4.3.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (22) Genel olarak, dikey kısıtlamalarla ilgili en önemli rekabet sorunlarının markalar arası rekabetin yetersiz olduğu durumlarda ortaya çıktığı, markalar arası rekabetin kısıtlanmasının genellikle marka içi rekabetin kısıtlanmasından daha zararlı sonuçlara yol açacağı görüşü kabul görmektedir. Bu durumun en bilinen örneği, tek marka satma koşulu içeren dağıtım anlaşmalarının pazar kapama etkisi yaratmak suretiyle diğer markaların pazara girişini engellemeleridir. Öte yandan, dikey bir rekabet kısıtlaması olarak münhasır bölge/müşteri grubu gibi uygulamaların varlığının, tüketici tercihlerinin önemli ölçüde sınırlandırılmasına neden olabileceği gibi ekonomik açıdan daha etkin ve yenilikçi dağıtıcıların pazarda yer almasını engelleyebileceği bilinmektedir.
- (23) Bu noktada, Paşabahçe'nin ikram kesimi yetkili satıcılarına getirdiği rekabet kısıtlarının pazar üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (24) Bildirimine konu Sözleşme'de oluşturulmak istenen dağıtım sistemi ile ikram kesimine yönelik olarak çalışan 16 toptancı, Paşabahçe'nin ikram kesimi yetkili satıcısı olarak tayin edilmekte ve sadece Paşabahçe ürünlerini satmakla yükümlü tutulmaktadır. Dosya mevcutlarından, bu satıcıların Türkiye ikram kesimine yönelik pazarın yaklaşık yüzde 60-65'ini temsil etmekte olduğu anlaşılmıştır. Pazarda ikram kesimine yönelik olarak çalışan yaklaşık 179 adet toptancı ve ara toptancı firmanın bulunduğu ve giriş engellerinin bulunmadığı değerlendirildiğinde, söz konusu rekabet yasağının pazarı kapatıcı etkisinin sınırlı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca, Paşabahçe'nin ikram kesimine yönelik dağıtım sisteminde herhangi bir bölge ve/veya müşteri münhasırlığı bulunmadığı için, ev kesimine yönelik olarak çalışan gerek Paşabahçe yetkili ev kesimi satıcılarının, gerekse pazardaki diğer züccaciye toptancılarının ikram kesimine satış yapmasının önünde bir engel bulunmamaktadır.
- (25) Öte yandan, ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması koşulu, pazar gücü ve bu güce bağlı olarak söz konusu anlaşmaların pazar üzerindeki etkisi ile yakından ilişkili olup, söz konusu etkinin ortaya konması için giriş engellerinin, pazarın olgunluk düzeyinin, ticaretin seviyesinin, ürün özelliklerinin ve diğer faktörlerin değerlendirilmesi gerekmiş ve bu açılardan da sakıncalı bir durum olmadığı kanaatine varılmıştır.

G.4.3.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (26) Bildirime konu Sözleşme ile yetkili satıcılara bölge/müşteri münhasırlığı getirilmemiş olmakla beraber, rakip ürün satmama yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu rekabet etmeme yükümlülüğü, sözleşmenin ilgili olduğu ticaret seviyesi, getirildiği toptan dağıtıcı sayısı, süresi, rakiplerin çalışabilecekleri toptan dağıtıcıların varlığı gibi unsurlar dikkate alındığında, zorunlu olandan fazla bir rekabet kısıtlaması içermemektedir.
- (27) Bildirime konu Sözleşme'yle getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi de kısıtlamanın zararlı etkilerinin değerlendirilmesinde önem taşımaktadır. Paşabahçe'nin ikram kesimi yetkili satıcısına getirdiği rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi Sözleşme süresine bağlı olarak bir yıl olup, Sözleşmenin birer yıllık sürelerle uzaması hem Paşabahçe'nin hem de yetkili satıcının bu yöndeki açık irade beyanına bağlıdır.
- (28) Öte yandan, Sözleşme'de sadece Paşabahçe'ye münhasır müşteri grubu tahsis edilmiş ve yeniden satıcıların bu müşteri grubuna yalnızca aktif satışları kısıtlanmış olup, dağıtıcıların bu müşteri grubuna pasif satış olanağı bulunmaktadır.
- (29) Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde bildirim konu sözleşmeyle rekabetin 4054 sayılı Kanun'un (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilebilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmadığı anlaşılmıştır.
- (30) Bu değerlendirmeler ışığında bildirim konu ikram kesimi "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin, cam ev eşyası pazarı bakımından, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları sağladığı ve bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan muaf tutulabileceği düşüncesi hasıl olmuştur.
- (31) Kurul, 2.9.2010 tarih ve 10-57/1151-436 sayılı kararı ile Paşabahçe'nin bildirim konusu sözleşmelerine üç yıl süreyle bireysel muafiyet tanımıştır. Bildirime konu ikram kesimi yetkili satıcılık sözleşmesinde, 2010 yılında akdedilen sözleşmelerden farklı herhangi bir husus bulunmamaktadır. Ayrıca Kurul, Paşabahçe'nin ev kesimi cam ev eşyası ürünleri için yaptığı sözleşmeye ilişkin olarak muafiyet başvurusunu değerlendirdiği 12.5.2010 tarih, 10-36/572-202 sayılı kararında ise anılan sözleşmeye beş yıl süreyle muafiyet tanımıştır.
- (32) Paşabahçe'nin ikram kesimi toptancı sayısının ev kesimi müşteri grubuna kıyasla daha az olması nedeniyle, söz konusu kanaldaki alternatif temin kaynaklarının görece daha kısıtlı olduğu görülmüştür. Öte yandan, Paşabahçe'nin cam ev eşyası pazarındaki güçlü konumunun yanı sıra; pazarın henüz olgunluk seviyesine ulaşmamış olması sebebiyle, bildirim konu Sözleşmeyle getirilen rekabet kısıtlamalarının pazardaki rekabet ortamı üzerindeki etkilerinin takip ve tespit edilmesini teminen muafiyetin süresinin sınırlandırılmasının gerektiği, bildirim konu sözleşmeye 5 (beş) yıl süreyle bireysel muafiyet verilebileceği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (33) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1-Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin bildirim konu ikram kesimine yönelik "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi"nin "cam ev eşyası pazarı" bakımından 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği"nin 2. maddesinde belirlenen pazar payı eşliğinin aşılması nedeniyle, anılan Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığına,

13-39/493-216

2-Bununla birlikte, Paşabahçe Cam Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin cam ev eşyası pazarındaki güçlü konumu ve pazarın henüz olgunluk seviyesine ulaşmamış olması göz önünde bulundurularak; bahse konu pazar bakımından anılan sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.